

MERCEDES

Formica

Mercedes Formica-Corsi Hezode

Advocada pionera i defensora dels drets de la dona

Cadis, 1913 - Màlaga, 2002

Mercedes Formica ingressà a la Facultat de Dret de Sevilla l'any 1932. Fou una de les primeres dones que estudiarien Dret i exercirien l'advocacia a Espanya. Compaginà la seva activitat professional amb una fecunda carrera literària. Entre les seves obres destaquen: *Bodoque* (1945), *Monte de Sancha* (1950), *La ciudad perdida* (1951), *A instancia de parte* (1955), *Visto y vivido 1931-1937*, *Pequeña historia de ayer* (1982), *Escucho el silencio* (1984), *Memorias* (1984), *Espejo roto y espejuelos* (1998).

Com a lletrada, i també des de la tribuna dels seus llibres, destacà com a defensora dels drets de la dona i manifestà la seva posició crítica respecte a la situació jurídica de la dona en l'època. A *A instancia de parte* escriu "la ley es una trampa para que caigamos en ella las mujeres".

Fou educada per professors de la Institución Libre de Enseñanza i va ser amiga personal de García Lorca, fet que no li impedí militar a la Falange de José Antonio Primo de Rivera des del 1933 fins al 1936, és a dir, dels vint als vint-i-tres anys. La gaditana es va anant distanciant ben aviat d'aquesta formació política, especialment a partir de la unificació per Franco el 1937 de falangistes i tradicionalistes, que qualificà com a "amalgama monstruosa". En aquestes mateixes dates, exterioritzà el seu sentiment sobre la guerra amb expressions com "ningún fin justificará esta sangre".

En un article publicat el 1953 al diari *ABC*, Formica criticà l'injust tractament que el Codi civil dispensava a la dona, i advertia les dificultats de la muller "que se ve en el trance de pedir la separación". El seu comentari captà l'atenció de la premsa internacional. El juliol del 1956, un jutjat de Madrid resolgué a favor d'una de les seves representades i obligà el marit a abandonar la llar.

Fou el tret de sortida d'una important reforma del Codi civil que es va aprovar l'any 1958, i que Formica reclamava des de feia temps. Tant és així que aquesta modificació és coneguda popularment com la *re-Formica*. Amb ella desapareix, per exemple, el “dipòsit de la dona” durant la separació, que obligava l'esposa a abandonar el domicili familiar per a ser “dipositada” en domicili aliè, sempre sota la tutela d'un “dipositari”, o el concepte “domicili del marit”, que fou substituït per “domicili conjugal”.

Com a jurista i com a escriptora fou avançada al seu temps i va combatre, des de dintre del franquisme, la discriminació per raó de sexe.

Juan Manuel López Ulla
Professor titular de Dret Constitucional
Universidad de Cádiz

Referències:

- Ruiz Franco, María del Rosario (1997). *Mercedes Formica (1916-)*. Madrid: Del Orto.
- Ruiz Franco, María del Rosario (2004). Pequeña historia de ayer: la memoria histórica a través del testimonio de Mercedes Formica. *Trocadero: Revista de historia moderna y contemporánea*, 16, 19-34.
- Soler Gallo, Miguel (2011). Hurgando en el “Desván de los malditos”: unas notas sobre Mercedes Formica. *Perífrasis*, v.2, 3, 2011, 40-55.
- Vídeo: Archivo Canal Sur. MemorAnd, *Mercedes Formica, una mujer singular en el franquismo*, 19.04.2017. A: https://www.youtube.com/watch?v=xrfFuWV_Hw4 (consulta: 25.09.2022).

Citació suggerida:

López Ulla, Juan Manuel (2022). Mercedes Formica-Corsi Hezode. *Dones juristes pioneres: record i memòria* [Recurs electrònic], Universitat Autònoma de Barcelona, novembre 2022. En: <https://ddd.uab.cat/record/268740>

Aquesta nota biogràfica pertany al projecte *Dones juristes pioneres: record i memòria*, novembre 2022, dut a terme en el marc d'un projecte d'innovació i de millora de la qualitat docent de la UAB 2021. Investigadora principal: María Jesús García Morales. Núm. ajut GI515402.

